

Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027-2030 laadintakehys

Kaupunginhallitus 06.10.2025
200/02.02.00/2025

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jokitalo Juha
Valmistelija: Kaupunginjohtaja Jokitalo Juha, talous- ja hallintojohtaja Pieniniemi Leena, sivistysjohtaja Lilja Sini, elinvoimajohtaja Nikkilä Satu, kaupunkikehitysjohtaja Rantanen Marja

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi sekä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Kaupunginhallituksen tehtävänä on antaa talousarvion laadintakehys noudatettavaksi toimialoilla talousarviovalmistelussa. Laadintakehys annetaan toimielimille toimintakatteen tasolla, sisältäen ulkoiset toimintatuotot- ja kulut.

Kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus pitivät seminaarit syyskuussa 2025. Seminaareissa esiteltiin talouteen liittyviä asiakokonaisuuksia. Seminaareissa käsiteltiin nykyisen taloustilanteen ja tulevien näkymien perusteilla esitettyjä skenaariolaskelmia kaupungin talousarviosta ja suunnitelmasta vuosille 2026 - 2030.

Tilinpäätösennusteen mukaan tilikauden tulos tulee olemaan alijäämäinen noin 11.000.000 euroa. Tilikauden arvioidun tuloksen seurauksena kaupungin taseen ylijäämä muuttuu alijäämäksi, joka tulee olemaan noin – 6.000.000 euroa. Tase muuttuu alijäämäiseksi Helsingin hovioikeuden päätöksen vuoksi. Sen perusteella Karkkilan kaupunki on veloitettu maksamaan Rudus Oy:lle noin 9,4 miljoonan euromäärä korvauksia ja viivästyskorkoja. Tuomio ei ole vielä lainvoimainen, koska Karkkilan kaupunki on hakenut sen osalta valituslupaa korkeimpaan oikeuteen. Kirjanpidossa Karkkilan kaupunki on kuitenkin kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan veloitettu kirjaamaan asiasta pakollisen varauksen. Ilman tätä päätöstä kaupungin tilinpäätöksen tulos olisi arvion mukaan noin -1,5 miljoonaa euroa ja tämän jälkeen taseen ylijäämä olisi noin 3,5 miljoonaa euroa.

Korkeimmasta oikeudesta saadun tiedon mukaan kaupungin jättämä valituslupahakemus on esittelyssä loka-marraskuussa 2025. Vaikka kaupungille myönnettäisiin valituslupa, varsinainen korkeimman oikeuden päätös olisi arvioiden mukaan saatavissa vasta noin kahden vuoden päästä ja koko tämän ajan kaupungin kirjanpidossa on varauduttava siihen, että Helsingin hovioikeuden päätös jää voimaan ja kaupunki joutuu maksamaan hovioikeuden tuomion mukaisesti Rudus Oy:lle vahingonkorvauksen, oikeudenkäyntikulut ja viivästyskorot. Viivästyskorot lisääntyvät edelleen koko ajan ja niiden määrä nousee merkittävästi. Skenaariolaskelmat osoittavat, että kaupungin talouden tasapainon haasteet ovat kasvaneet entisestään, jonka johdosta suunnitelma kautta on pidennettävä aina vuoteen 2030 saakka.

Kaupunginhallitus päätti 9.10.2023 (§ 256) hankkia Karkkilan kaupungin sivistys- ja hyvinvoinnin toimialan palveluverkon, palvelujen sekä toiminnan kustannusten selvityksen FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä. Selvitys valmistui keväällä 2024. Kaupunginhallitus asetti 4.3.2024 (§ 53) luottamushenkilöistä palvelurakennetyöryhmän määrittämään vaihtoehtoja

jatkovalmistelun pohjaksi. Työn tulokset esiteltiin kesäkuussa 2024 valtuustolle suljetussa iltakoulussa. Kaupunginjohtajan nimeämä viranhaltijoiden palveluverkkotyöryhmä jatkoi valmistelua syksystä 2024 ja edelleen kuluvana vuonna osana vuoden 2026 talousarviovalmistelua. Samaan aikaan opetustoimessa ja varhaiskasvatuksessa on viranhaltijoiden toimesta arvioitu lapsimäärän merkittävän vähenemisen vaikutuksia toimintaan jo vuoden 2026 syksyn osalta. Sekä opetustoimessa että varhaiskasvatuksessa lasten määrän vähenemisellä on luonnollisesti vaikutusta toiminnan volyymiin ja samalla myös kustannuksiin. Huomioin arvoista on myös se, että vähenevä lapsimäärä tulee pienentämään myös kaupungille maksettavia valtionosuuksia.

Palveluverkosta riippumattomana, mutta koko talouteen oleellisesti vaikuttavana seikkana on Rudus-kiistaan tullut hovioikeuden päätös, minkä vaikutukset oli kirjattava kaupungin tuloslaskelmaan. Edellä mainittujen tekijöiden seurauksena aiempi noin 5 miljoonan euron ylijäämä muuttui noin 6 miljoonan euron alijäämäksi. Kuntalain mukaan talousarvion ja suunnitelmavuosien tulee olla tasapainossa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 29.9.2025 talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2026–2030. Suunnitelmakaudella on katettava noin 10 miljoonan euron alijäämä, jotta lakisääteiset palvelut voidaan jatkossakin turvata.

Kaupunki on hakenut harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta 1,6 miljoonaa euroa jo vuodelle 2025.

Mikäli harkinnanvaraisen valtionosuuden määrä jää pienemmäksi, vaatii se tekemään lisää sopeutustoimia. Kehyksessä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen suuruudeksi on vuosille 2026 ja 2027 arvioitu miljoona euroa per vuosi varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Rahoitustarve (lainoitus) on investointien osalta arvioitu erittäin maltilliselle investointimäärälle, alle kahdelle miljoonalle eurolle per vuosi. Tarkemmin tulevien vuosien arviointi tulee esille laadittaessa vuosien 2026 talousarviota ja vuosien 2027 – 2030 taloussuunnitelmaa. Mutta vain täysin välttämättömien investointien toteuttaminen tulee olemaan mahdollista.

Verotulojen osalta suunnitelmassa on arvioitu kunnallisveron korotus 9,1 prosenttiin vuosille 2029 ja 2030. Valtionosuuseuromäärät on päivitetty VM:n painelaskelman mukaan. Suunnitelmakauden merkittävimmät epävarmuudet liittyvät valtionosuusuudistukseen, työllisyyden hoitoon ja virkaehtosopimuskauden jälkeisiin palkankorotuksiin. Suunnitelmakauden lopussa taseeseen kertyvä ylijäämä on VM:n ja kuntaliiton syyskuun 2025 ennusteiden jälkeen erittäin vaatimaton ja jättää 2030-luvun tasapainon säilyttämiselle ison haasteen.

Toimielinten alaisessa toiminnassa toimialajohtajien johdolla toimielimen sitova toimintakate jaetaan palvelualueille/-yksiköille ja kustannuspaikoille. Menettelyllä ohjataan sitä, että toimielinten talousarvioehdotukset pysyvät annetun kehyksen sisällä. Myynti- ja maksutuloja tulee tarkistaa siltä osin kuin maksujen perusteet ovat muuttuneet. Kaupungin päätösvallassa olevat maksut ja taksat tulee tarkistaa säännöllisesti. Laista ja asetuksista määräytyvät maksut ja taksat tarkistetaan aina säädösten muuttuessa.

Talousarviokehyksen perustana on huomioitu valtionvarainministeriön ja kuntaliiton informaatio valtakunnallisista linjauksista ja niiden vaikutuksista kuntatalouteen. Verorahoituksen arviot perustuvat VM:n ja Kuntaliiton laskelmiin.

Kaupunkitasoiseksi toimintakatteeksi muodostuu vuodelle 2026 noin -22,4 miljoonaa euroa. Toimintakatekehys on annettu kaikille toimielimille talousarviovuoden lisäksi myös suunnitelmavuosille.

Kunnallisveron tuotto on arvioitu tuloveroveroprosentilla 8,9 %, jolloin kunnallisveron tuotto ensi vuonna olisi arviolta 16,4 miljoonaa euroa. Yhteisöveron tuotto on noin 0,9 miljoonaa euroa. Kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan noin 2,6 miljoonaa euroa. Valtionosuustuloiksi arvioidaan vuodelle 2026 noin 7,7 miljoonaa euroa, jossa on mukana miljoonan euron harkinnanvarainen valtionosuuden korotus, josta vielä ei ole varmuutta. Vero- ja valtionosuustuottoarviot perustuvat valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton laskelmiin.

Korkokulujen arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 1,7 miljoonaa euroa.

Vuosikatteeksi muodostuu vuodelle 2026 noin 3,7 miljoonaa euroa. Poistojen määränä laskelmassa on käytetty 3,3 miljoonaa euroa. Laaditun kehyksen mukaan kaupungin vuoden 2026 tulos on noin 0,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 osalta tulokseen pääsemiseksi, on henkilöstökulujen kokonaisuudessa arvioitu vajaa 100 000 euroa pienemmät kustannukset kuin vuoden 2025 ennusteessa.

Suunnitelmavuosien 2027 - 2030 osalta talousarvion tasapainon saavuttaminen vaatii merkittäviä sopeutuksia. Varovaisuusperiaatteella tehdyn suunnitelman mukaan vuoden 2030 lopussa kaupungin taseen ylijäämä olisi noin 1,8 miljoonaa euroa.

Ehdotus: Kaupunginjohtaja Jokitalo Juha

Kaupunginhallitus päättää antaa talousarvion ja -suunnitelman laadintakehyksen toimialoille.

Päätös:

Täytäntöönpano: toimialajohtajat, kaupunginjohtaja